

Шпат Анастасія Сергіївна

*студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Фомічова Н.В.*

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА МОДЕЛЬНІ ПРАВИЛА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРИВАТНО ПРАВА ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ (ТРАСТУ)

У зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в Україні зростає інтерес до таких нетрадиційних правових інструментів, як трасти, яким в Україні не приділяється достатня увага. Трасти, вже достатньо довгий час, використовуються в країнах Заходу і у зв'язку з цим практика їх використання все частіше приходить в Україну.

Внаслідок все частішого застосування таких понять як «ухилення від сплати податків» та «відмивання грошей» багато традиційних методів, які можуть використовувати власники щодо податкової оптимізації та захисту активів стають незаконними, а використання сумнівних методів себе не виправдовує. В сучасному світі трасти та фонди залишаються, майже, єдиними законними механізмами, які дають можливість власнику не тільки зберегти достатній рівень конфіденційності, але й забезпечити ефективний режим оподаткування доходів.

Як зазначалося в передмові до Гаазької Конвенції по міжнародному приватному праву щодо визнання трастів 1985 р.: «Інститут трасту унікальний тим, що він невідомий одній половині світу та невід'ємний для іншої» [4].

У більшості країнах поняття «траст» не існує в чистому вигляді. Це пов'язано з тим, що трасти – це правовий інструмент англосаксонського права, а в країнах з континентальною правовою системою частіше використовуються поняття довірчої власності. Тому важливе практичне значення має використання узагальненого підходу до поняття трасту, яке наводиться в Модельних правилах європейського приватного права (Draft Common Frame of Reference).

Модельні правила європейського приватного права (далі – Модельні правила) були створені саме для того, щоб «примирити правові системи», порівняти підходи до регулювання схожих інститутів та виявити «точки дотику».

Першим етапом в узаконенні інституту трасту, стало впровадження в українському законодавстві договору довірчого управління. Так, ст. 1029 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) визначає що, за договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителеві) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача) [1].

Наступним етапом та новелою українського законодавства є впровадження Законом України від 14.10.2014 р. «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» поняття «траст». Відповідно до вже вказаного закону, траст - юридична особа-нерезидент, яка провадить свою діяльність на основі довірчої власності, де повірений діє за рахунок і в інтересах довірителя, а також зобов'язується за винагороду виконувати певні юридичні дії [2].

На відмінну від українського законодавства Модельні правила не визначають траст як юридичну особу. Так, відповідно до статті X.-1:201 Модельних правил, траст - це правове відношення, в якому довірчий власник зобов'язаний керувати або розпоряджатися одним або більше активами (трастовим фондом) відповідно до умов, що регулюють ці правовідносини (умовами трасту) в інтересах вигодонабувача або для досягнення суспільно корисних цілей [3].

Схожий підхід простежується й у Гаазькій конвенції «Про право, що застосовується до трастів, та їх визнання» від 1 липня 1985 р., де відповідно до ст. 2 «траст» відноситься до правовідносин, створених за життя або на випадок смерті засновника, коли майно поміщається під контроль довірчого власника для цілей прибутку бенефіціанта або для іншої вказаної засновником мети [4].

Варто зазначити також відмінності у правових наслідках договору довірчої власності та трасту. Відповідно до статті X.-1: 202 Модельних правил трастовий фонд повинен розглядатися як комплекс майна, відокремлений від комплексу майна самого довірчого власника та інших комплексів майна, придбаних довірчим власником або знаходяться в його управлінні. Зокрема, кредитори довірчого власника не можуть використовувати трастовий фонд для задоволення вимог ні в ході виконавчого провадження, ні в процесі процедур банкрутства. Тим часом, положення ст. 1040 ЦК України передбачає можливість звернення стягнення на майно, передане в управління, за вимогою кредитора у випадку визнання установника управління банкрутом або звернення стягнення за вимогою заставодержателя на майно, що є предметом договору застави.

В країнах Європи поширена практика використання трасту як спадкового планування, адже він має переваги перед традиційним заповітом. Відповідно ч. 2 п. (2) статті X.-1: 202 Модельних правил правонаступники довірчого власника не вповноважені отримувати вигоду від трастового фонду в результаті смерті довірчого власника, а також правовий режим трастового фонду не визначається правилами про розподіл майнових прав в подружніх або сімейних відносинах [3]. Таким чином, перевагами трасту як спадкового планування є те, що спадкоємцям гарантовано отримання спадщини, вони можуть не побоюватися кредиторів чи

банкрутства, а також після смерті засновника в залежності від умов трастової угоди майно або перейде до бенефіціарів, або залишиться в трасті для їх же вигоди.

Отже, доцільність впровадження трасту, як інституту організації суспільних відносин, пов'язана із постійним розвитком та вдосконаленням інституту права власності. Міжнародне трастове законодавство постійно розвивається та вдосконалюється, і в даний час, тенденція щодо впровадження поняття трастів в національне законодавство зростає. Відсутність повноцінного трастового права в Україні є упущенням законодавця, адже ефективність його використання показує багаторічна правозастосовча практика зарубіжних країн. Для України імплементація трастів у національне законодавство є важливим кроком, з точки зору ефективного регулювання ряду суспільних відносин, а саме – організації спадкування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. №435-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
3. Рассказова Н.Ю. Модельные правила европейского частного права / Н.Ю. Рассказова. – М. : Статут, 2013. – 989 с.

Ясинская Дарья Владимировна

студентка 3-го курса социально-правового факультета

Национального университета «Одесская юридическая академия»

Научный руководитель – к.ю.н., доцент Фомичева Н.В.

ПОСЛЕДСТВИЯ ФИКТИВНОГО БАНКРОТСТВА ДЛЯ КРЕДИТОРОВ

На протяжении последних нескольких лет в научном мире все интенсивнее идет дискуссия по поводу проблематики фиктивного банкротства, а также его негативных последствиях, как субъектов гражданских правоотношений, так и для функционирования государства в целом, что и обуславливает актуальность исследования данной темы.